

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

2	6	8	5
---	---	---	---

Exam. Code :

0	3	1	0
---	---	---	---

Master of Arts (Economics) 4th Semester

(2054)

Opt. (vii) : ECONOMICS OF MONEY AND BANKING

Paper : MAECO-403 & 404 (In all Mediums)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

Note :— Attempt FIVE questions in all, selecting at least ONE question from each Unit. Question No. 1 is compulsory.

1. Attempt any TEN of the following in about 25-30 words each :

(a) What are the Special Drawing Rights (SDRs) ?

(b) What are the lags in Monetary Policy ?

(c) Explain the non-performing assets of Bank.

(d) What are the components of Money Supply ?

(e) What is liquidity trap ?

(f) What are limitations of credit creation by Commercial Banks ?

(g) Define Repo Rate and Reverse Repo Rate.

- (h) What is high powered money ?
- (i) Rule vs. Discretion Debate.
- (j) Differentiate between money and near money.
- (k) What is the meaning of neutrality of money ?
- (l) What are the constituents of International Capital Market ?
- (m) Autonomy of RBI.
- (n) Expectations theory of term structure of interest rates.

10×2=20

UNIT-I

- 2. How do commercial banks create credit ? Elaborate on the limits to their power of credit creation. 15
- 3. Critically examine the Friedman's restatement of Quantity Theory of Money. 15

UNIT-II

- 4. What is the meaning of transmission mechanism of Monetary Policy ? Elaborate on the Classical and Keynesian versions of transmission mechanism. 15
- 5. Explain Market Segmented Theory and Liquidity Premium Theory of term structure of interest rate. 15

UNIT-III

6. Outline the major Banking Sector Reforms in India. 15
7. Elaborate on the various techniques of Central Bank to control the credit. 15

UNIT-IV

8. What is the meaning of Non-Banking Financial Intermediaries (NBFIs) ? How do they differ from commercial banks ? What is role of NBFIs in an economy ? 15
9. Critically examine the European Monetary System. 15

(हिन्दी माध्यम)

नोट :— सभी में से पांच प्रश्न करें, प्रत्येक यूनिट में से कम से कम एक प्रश्न का चयन करें। प्रश्न न. 1 अनिवार्य है।

1. निम्नलिखित में से किन्हीं दस प्रश्नों का उत्तर लगभग 25-30 शब्दों में लिखिए :
 - (a) विशेष आहरण अधिकार (SDRs) क्या हैं ?
 - (b) मौद्रिक नीति में क्या रुकावटें हैं ?
 - (c) बैंक की गैर-निष्पादित परिसंपत्तियों की व्याख्या करें।
 - (d) मुद्रा आपूर्ति के घटक क्या हैं ?
 - (e) तरलता जाल क्या है ?
 - (f) वाणिज्यिक बैंकों द्वारा ऋण निर्माण की सीमाएँ क्या हैं ?

(g) रेपो दर और रिवर्स रेपो दर को परिभाषित करें।

(h) उच्च शक्ति वाली मुद्रा क्या है ?

(i) नियम बनाम स्वनिर्णय वाद-विवाद।

(j) मुद्रा और निकट मुद्रा के बीच अंतर करें।

(k) मुद्रा की तटस्थता का क्या प्रयोजन है ?

(l) अंतर्राष्ट्रीय पूंजी बाजार के घटक क्या हैं ?

(m) RBI की स्वायत्तता।

(n) ब्याज दरों की अवधि संरचना का अपेक्षा सिद्धांत। $10 \times 2 = 20$

यूनिट-I

2. वाणिज्यिक बैंक ऋण कैसे बनाते हैं ? ऋण निर्माण की उनकी शक्ति की सीमाओं पर विस्तार से चर्चा करें। 15

3. फ्रीडमैन के मुद्रा की मात्रा सिद्धांत के पुनर्कथन का आलोचनात्मक परीक्षण करें। 15

यूनिट-II

4. मौद्रिक नीति की संचरण प्रक्रिया का क्या प्रयोजन है ? ट्रांसमिशन प्रक्रिया के शास्त्रीय और कीनेसियन संस्करणों को विस्तारित करें। 15

5. ब्याज दर की अवधि संरचना के बाजार खंडित सिद्धांत और तरलता प्रीमियम सिद्धांत की व्याख्या करें। 15

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਭਾਰਤ ਮੇਂ ਪ੍ਰਮੁਖ ਬੈਂਕਿੰਗ ਖੇਤਰ ਸੁਧਾਰੋਂ ਕੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕਰੋਂ। 15
7. ਸਾਖ ਕੋ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਕੇਂਦ੍ਰੀਯ ਬੈਂਕ ਕੀ ਵਿਭਿੰਨ ਤਕਨੀਕੋਂ ਕਾ ਵਿਸਤਾਰ ਸੇ ਵਰਨਿ ਕਰੋਂ। 15

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਗੈਰ-ਬੈਂਕਿੰਗ ਵਿੱਤੀਯ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ (NBFIs) ਕਾ ਕਯਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਹੈ ? ਵੇ ਵਾਣਿਜ਼ਿਕ ਬੈਂਕੋਂ ਸੇ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਭਿੰਨ ਹੈ ? ਕਿਸੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਮੇਂ (NBFIs) ਕੀ ਕਯਾ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ? 15
9. ਯੂਰੋਪੀਯਨ ਸੈਰੀਜ਼ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪਰੀਖਣ ਕਰੋਂ। 15

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।
ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

1. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਗਭਗ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੋ :
 - (a) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਡਰਾਈਂਗ ਰਾਈਟਸ (SDRs) ਕੀ ਹਨ ?
 - (b) ਮੁਦਰਾ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਹਨ ?
 - (c) ਬੈਂਕ ਦੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
 - (d) ਮੁਦਰਾ ਸਪਲਾਈ ਦੇ ਭਾਗ ਕੀ ਹਨ ?
 - (e) ਤਰਲਤਾ ਜਾਲ ਕੀ ਹੈ ?
 - (f) ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ ?

- (g) ਰੋਪੇ ਰੇਟ ਅਤੇ ਰਿਵਰਸ ਰੋਪੇ ਰੇਟ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (h) ਉੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲੀ ਮੁਦਰਾ ਕੀ ਹੈ ?
- (i) ਨਿਯਮ ਬਨਾਮ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਬਹਿਸ।
- (j) ਮੁਦਰਾ ਅਤੇ ਨਿਕਟ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰੋ।
- (k) ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?
- (l) ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੂੰਜੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਤੱਤ ਕੀ ਹਨ ?
- (m) RBI ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ।
- (n) ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਬਣਤਰ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸਿਧਾਂਤ। $10 \times 2 = 20$

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ? ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸਿਰਜਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਰੋ। 15
3. ਫੀਡਮੈਨ ਦੇ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਮੁੜ-ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਜਾਂਚ ਕਰੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਮੁਦਰਾ ਨੀਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਵਿਧੀ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ? ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਵਿਧੀ ਦੇ ਕਲਾਸੀਕਲ ਅਤੇ ਕੀਨੇਸ਼ੀਅਨ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਰੋ। 15
5. ਵਿਆਜ ਦਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਬਣਤਰ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਸੈਗਮੈਂਟ ਬਿਊਰੀ ਅਤੇ ਤਰਲਤਾ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਬਿਊਰੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕਿੰਗ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਬਣਾਓ। 15
7. ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਕਨੀਕਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਗੈਰ-ਬੈਂਕਿੰਗ ਵਿੱਤੀ ਵਿਚੋਲੇ (NBFIs) ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ? ਉਹ ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ ? ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿੱਚ NBFIs ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ? 15
9. ਯੂਰਪੀਅਨ ਮੁਦਰਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਜਾਂਚ ਕਰੋ। 15